

Poněvadž nižší soudy vycházejíce z mylného právního stanoviska, nezjistily skutkový stav podle právě vytčených právních zásad potřebný, je třeba jednání v prvé stolici a bylo proto rozhodnuto podle poslední věty prvního odstavce § 510 c. ř. s.

Čís. 17097.

Stavební a bytová družstva.

Vyloučený a z rodinného domku vyklizený člen stavebního a bytového družstva jest po rozvázání čekatelské smlouvy oprávněn žádati, aby mu bylo vráceno po vzájemném vyúčtování, co zbylo z platů, jež jako čekatel konal na rodinný domek, třebas byla ujednána jejich nevypověditelnost.

Vzájemné vyúčtování platů konaných jako stavební zálohy má se státi hned po zrušení čekatelského poměru. Dotčené družstvo nemůže na vyloučeném členu požadovati bez vyúčtování materiálně zaplacení částky, k níž byl odsouzen jako čekatel před zrušením členství, t. j. bez zřetele na vzájemné závazky, vzniklé nově ze zrušení čekatelského poměru.

(Rozh. ze dne 9. listopadu 1938, Rv I 173/38.)

Žalobce byl členem a čekatelem rodinného domku žalovaného družstva, v této vlastnosti konal družstvu různé platy, byl pak z členství i čekatelství družstvem vyloučen a z domku vyklizen. Nyní se domáhá na družstvu zaplacení částky, která podle žalobcova výpočtu následkem ztráty členství a čekatelství pro žalobce ze zaplacených vlastních prostředků, zaplaceného úmoru hypotekárních dluhů a závodního podílu vybývá k dobru. Nižší soudy zamítly žalobu pro tentokrát jen z toho důvodu, že se platy konané žalobcem družstvu staly podle stanov žalovaného družstva nevypověditelnou stavební zálohou.

Nejvyšší soud uložil soudu první stolice další jednání a nové rozhodnutí.

Důvody:

Názor nižších soudů je mylný. Žalobce konal vzpomenuté platy jako čekatel rodinného domku, tedy v předpokladu, že se stane vlastníkem rodinného domku žalovaného družstva. Tento předpoklad však pominul tím, že družstvo vyloučilo žalobce z členství i z čekatelství. Tím tedy žalované družstvo samo rozvázalo se žalobcem čekatelskou smlouvu, rodinný domek určený pro žalobce se tak dostal do volné dispozice družstva a nemá proto družstvo nárok na nevypověditelnost platů, které mu žalobce konal. Nemůže přece žalované družstvo podržeti ony platy i rodinný domek. Musí býti proto mezi spornými stranami provedeno vzájemné vyúčtování, k němuž právě směřuje souzená žaloba. Nevypo-

věditelnost stavební zálohy poskytnuté čekatelem se končí ve vzájemném vypořádání a vyúčtování, které nastane po dostavění domku a jeho převodu na čkatele. Je-li čekatelský poměr zrušen, má vzájemné vyúčtování nastati ihned.

Kontumačním rozsudkem prvního soudu ze dne 14. května 1934, č. j. Ck Ia 298/34-2, byl žalobce odsouzen zaplatiti družstvu 10% celého stavebního nákladu a jiné částky s čekatelstvím domku souvisící, celkem částku 9.246 Kč 65 h s přísl., avšak k tomu byl podle obsahu oné žaloby odsouzen jen jako člen a čekatel rodinného domku. Když tedy byl žalobce později z členství a čekatelství toho žalovaným družstvem vyloučen a smlouva čekatelská byla takto rozvázána a když rodinný domek určený pro žalobce připadl do volné dispozice žalovaného družstva, nemůže již družstvo proti žalobci materiálně požadovati zaplacení vysouzené částky 9.246 Kč 65 h s úroky a musí býti vzájemné zúčtování mezi spornými stranami provedeno na nynějším základě způsobeném právě tím, že byl čekatelský poměr rozváán a zrušen. Kdyby se ona vysouzená částka připočetla žalobci k tíži, musila by se mu současně připočísti k dobru, protože by ji družstvo musilo nyní žalobci vrátit.

Poněvadž se nižší soudy tímto vzájemným vyúčtováním nezabývaly, výšku nároků žalobcových a žalovaného družstva nezjišťovaly a nabízené důkazy v té příčině vůbec neprovedly, trpí řízení vytýkanou kusostí a bylo rozhodnouti, jak se stalo.

Čís. 17098.

K pojmu omylu ve smyslu § 871 obč. zák.

Podstatným znakem omylu je rozpor mezi skutečností a mezi onou skutkovou podstatou, kterou strana pokládá za pravou skutečnost, nebo plynou-li z domnělé skutkové podstaty jiné povinnosti, než které odpovídají tomu, čeho strany zamýšlely dosáti oním jednáním, předpokládajíc, že straně jednající na základě domnělé skutkové podstaty nejsou ony rozpory povědomé.

Nebyl-li omyl první strany druhé straně pouze zřejmě nápadný z okolností, nýbrž musila-li býti druhá strana o omylu první strany důvodně přesvědčena, ježto ona strana učinila svůj projev výslovně na základě jiné skutkové podstaty, než jaká odpovídala skutečnosti a jakou měla na mysli druhá strana, nevyžaduje se k neplatnosti projevu pro omyl, aby omyl první strany byl omluvitelný a nezáleží na tom, by-li vzbuzen vlastní neopatrností druhé strany anebo i osobou třetí.

Pojistníková výpověď pojistné smlouvy není odůvodněna, byla-li učiněna na základě omylného odmítnutí nároku na plnění z pojistné smlouvy (pro opozděnost), ač pojistník věděl, že pojišťovna odmítá nárok ten za zcela jiných skutkových předpokladů, než které měl na mysli pojistník a které odpovídaly skutečnosti.

(Rozh. ze dne 9. listopadu 1938, Rv I 833/38.)